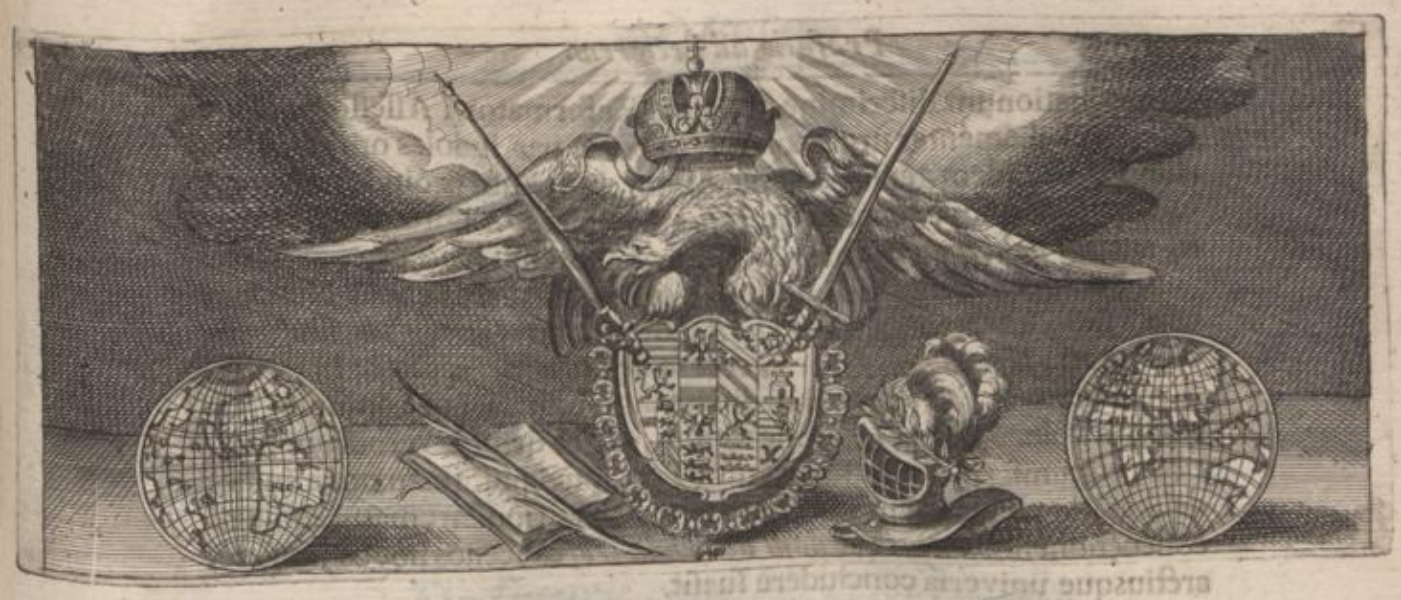

Erudito Lectori

S. D.

HERMANNUS von der Hardt.

G*Eminum* dedimus *Reformatorii in Concilio Constantiensi Protocollum*, quod desideratam Ecclesiæ illius temporis Reformationem concerneret. Quid illa tempestate *in Ecclesiastico statu, regimine, fatis*, fuerit desideratum, ex his elucet. Quanto etiam molimine *emendationem formæ Ecclesiasticæ* fuerint moliti in Concilio isthoc œcumenico Viri illustres, exinde manifestum. Ingens profecto sollicitudo, non brevi impetu finita ac terminata. Non unius hoc in tam celebri Concilio fuit diei opus, non unius anni. Continuum per omnem propemodum Concilii ambitum omnium in Christiano orbe Nationum hoc fuit studium. Admirabilis quoq; consultandi modus, inter Nationes probatus atque in celeberrimo isthoc Concilio curate servatus, quem in præfatione Partis X. designavimus.

Quod igitur perardua hæc essent negotia, totius Ecclesiæ salutem attingentia, non mirum, diutius esse deliberatum, frequentius consultatum, & acrius interdum de his argumentis disputatum. Quas *abolenda Concilii ope Annatarum materia* pepererit animorum motiones & acerbas concertationes, *Natio Gallicana* palam in ipso Concilio denunciavit, *historiâ* longæ de hoc Emendationis momento dimicationis *editâ*, quam alio hujus Tomi loco integram sistemus.

Etiamsi vero plerique Reformationis articuli *placidè atque sine motu* proponerentur in Reformatorio, ac in Nationibus *tranquille discuterentur*: Non defuere tamen *scrupuli*, qui pro ingeniorum, affectuum,

ctuum, nationum discrimine, eruditos Reformatorii Assessores sæpenumero vehementer urgerent. Nec enim par indoles omnium Nationum, nec idem genius consultantium. Magnum proinde negotium *unanimis* de quovis puncto *consensus*. Desideravit igitur causa non una *longius deliberandi*, coeundi, atque conferendi *spatium*.

Imo quantumvis unanimibus votis in eandem omnes Nationes concessissent sententiam, *uberioris* tamen *confirmationis* aut illustrationis gratia *sæpe sub incudem revocata definitio*, decretumq; limatum, & meliorem in formam vel ordinem digestum. Donec omnium Nationum voluntas apta oratione vestita, suisq; debitis verborum limitibus circumscripta consignaretur. Præcipue, postquam nova indies deliberatio post longam meditationem, repetitionem, maturamque concoctionem, *cautius quædam determinare*, cancellos novos jungere, arctiusque universa concludere suasit.

Quæ ergo *luculenta Reformationis Ecclesiasticæ*, in Concilio Constantiensi quæsitæ, tentatæ, ac definitæ, *argumenta*, ex gemino superiori Protocollo Reformatorii Constantiensis constant, uberius mox sunt examinata, distinctius ponderata, ac clarius sensim explicata.

Damus idcirco hac parte *luculentiorem* atque concinniorem quorundam in Reformatorio *decretorum ideam*, pleniori consultatione partam. Neque verò omnes Reformationis articuli, aliàs in Concilio ventilati, in superioribus Protocollis expressi, & posthac dilucidius atque copiosius ex MSCtis recensendi, hoc opusculo commemorantur. Est duntaxat hoc quoddam *Compendium*, præcipuarum quarundam constitutionum sententiam complectens.

Publicum autem & hoc esse *Reformatorii Constantiensis monumentum*, ipsa nunciat expressa *opusculi inscriptio*, quæ habetur in *CODICE MSCto AUGUSTISSIMÆ BIBLIOTHECÆ CÆSAREÆ VINDOBONENSIS: AVISATA IN REFORMATORIO PER XXV. PRÆLATOS & DOCTORES.*

Quanquam verò non dissimilis Nationum sententia in superiori gemino Reformatorii Protocollo jam esset exhibita, præsens tamen affine monumentum ob argumenti propinquitatem negligere, nefas fuit. Imo in ipsam tantæ rei historiam haud levis hæc esset injuria, repetita quædam vel & leviter mutata rei fata præterire. Quin decreti renovati auctiq; integritas lucem nanciscitur insignem ex sententiæ similitudine. Confirmatio itaque hæc, illustratio atque obsignatio, mitti à nobis haudquaquam debuit.

Agnoscet publica res literaria & hanc historiæ Constantiensis Concilii, inq; eo Reformatorii partem, eamq; cum ceteris conservatam ac in nostra tempora propagatam amplectetur.

REFOR-